



Överklagande till Svea Hovrätt, Miljööverdomstolen

Klaganden:

Föreningen Heaven or sHell
organisationsnummer 802449-9645

www.himmelsk.se

Ombud för klaganden:

Göran Gustafson
Allevadsvägen 29
273 91 TOMELILLA

Motparter:

1. Växjö Tingsrätt
Miljödomstolen
Kungsgatan 8
35103 VÄXJÖ
2. Shell Exploration and Production AB, org. nr. 556742-4865
Allén 5
172 98 STOCKHOLM

Ombud för motpart nr 2:

Advokat Per Molander
Jur.kand. Felicia Terenius
Mannheimer Swartling Advokatbyrå AB
Box 1711
87 STOCKHOLM

Överklagat beslut:

Miljödomstolen i Växjös beslut den 21:e januari 2010, Mål nr M 149-10

YRKANDEN

Heaven or sHell yrkar att miljööverdomstolen upphäver miljödomstolens avvisningsbeslut och återvisar målet till miljödomstolen för prövning av föreningens yrkanden i sak.

I övrigt vidhåller föreningen sina yrkanden såsom de framställts i överklagandet till miljödomstolen.

LAGRUM

Århuskonventionen, ECE/CEP43 (1998), miljöbalken, 16 kap. 13§, Förordning om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (1998:899)

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

Miljönämnden i Hörby kommun har med hänvisning till de boendes oro och psykiska ohälsa den 24 september 2009 förbjudit Shell Exploration and Production AB tillstånd för miljöfarlig verksamhet, för att provborra och uppta en kontinuerlig borrhärla ur alunskiffern med avseende att undersöka förekomsten av naturgas. Ärendet överklagades av Shell Exploration and Production AB till Länsstyrelsen i Skåne Län. Länsstyrelsen upphävde den 18 december 2009 det av bolaget överklagade beslutet. Klaganden överklagade den 22 december 2009 Länsstyrelsens beslut till Miljödomstolen i Växjö och har den 08 januari 2010 blivit meddelat att överklagandet avvisas pga. att beslutet gäller ett anmälningsärende. Dessutom avslog miljödomstolen yrkandet om interimistiskt förbud av verksamheten.

SKÄLEN FÖR UNDERTECKNADS ÖVERKLAGAN

Tillstånds eller anmälningsärende

Klaganden anser att Miljödomstolens avvisning av överklagandet pga. ärendets klassificering som anmälningsärende inte kan vara skäl till avvisning eftersom det är en av klagandens anledningar till överklagandet av länsstyrelsens beslut att ifrågasätta denna klassificering. Klaganden anser liksom Ystad-Österlenregionens miljöförbund i sitt beslut DNR 2009.3296 att verksamheten som Shell Exploration and Production AB önskar utföra inte kan anses vara endast anmälningspliktig utan att den bör behandlas som tillståndsärende vilket i så fall enligt 16 kap. 13§ miljöbalken ger föreningar möjligheten att överklaga besluten. Trots att ärendet enligt klagandes syn är felklassificerat är klagandens uppfattning att provborringen och dess konsekvenser på miljön ur ett demokratiskt perspektiv är så viktiga, att klaganden ändå borde getts möjlighet att överklaga. Klaganden vill erinra om att Förordningen om Miljöfarlig Verksamhet och Hälsoskydd (1998:899), §27 medger att ett anmälningsärende kan behandlas som ett tillståndsärende.

Citat ur klagandens överklagande till Miljödomstolen:

”Tidigare var provborrningar efter naturgas uttryckligen tillståndspliktig verksamhet med verksamhetskoden ”B”, men i en EU-harmonisering av lagstiftningen så föll dessa verksamheter bort från lagstiftningen. Samtidigt infördes begreppet ”djupborrning” med provningsnivån ”C”. Syftet med den nya klassificeringen var att underlätta för geotermiska borrningar och för att kommunerna skulle kunna ha en överblick av geotermi-borrningar. Syftet med ändringen av verksamhetskoden var således enbart att förenkla för borrning efter geotermi och bergvärme, snarare än att ge klartecken för provborrning efter fossila bränslen. Det har aldrig varit lagstiftarens intention att en provborrning skulle vara annat än tillståndspliktig, dvs. med verksamhetskoden ”B”. Av Europarådets direktiv 85/337/EEG framgår tydligt att ”djupborrning” framförallt gäller geotermisk borrning eller borrning efter vatten (eftersom det rör sig om djupborrning avses således borrning efter varmvattenfickor djupt i bergrunden snarare än mer ytliga grundvattenförekomster, vilket bekräftas indirekt av Naturvårdsverkets kommentarer till FMH-bilagan 2007-11-06 som klargör att djupborrning exkluderar exempelvis vattentäkter eller bergvärme för enskilda hushåll).

Klaganden vill uppmärksamma Miljöödomstolen på att eftersom alunskiffern är uranhaltig, vilket bekräftas av Shell genom att de har sökt tillstånd från Strålsäkerhetsmyndigheten för hantering av radioaktivt avfall så bör verksamhetskoden bli 13.50 ”Provbrytning inklusive annan bearbetning eller anrikning av malm, mineral eller kol än rostning och sintring.” (både uran och alunskiffer faller under definitionen av mineral enligt Minerallagen (1991:45), 1 kap. 1§ p. 1 och p. 2) och denna verksamhet klassas som B-verksamhet enligt bilagan till Förordningen om Miljöfarlig Verksamhet och Hälsoskydd (1998:899). Denna skrivelse och verksamhetskod ersatte den tidigare skrivningen om ”utvinning av eller [...] probbrytning av uran- eller toriummalm” som klassades som A-verksamhet fram till 2003. Eventuell gas uppger Shell finns i små porer i alunskiffern, snarare än i fickor som gasen kan strömma ut ur. Således är borrningen inte att betrakta som en borrning efter gas, utan probbrytning av alunskiffer som dessutom i högsta grad är uranhaltig. Eftersom det som avses att tas upp är en borrkärna bestående av alunskiffer, snarare än fri gas, måste verksamheten anses hamna under verksamhetskoden 13.50 dvs. verksamhet som är tillståndspliktig B-verksamhet.

Länsstyrelsen uppger i sitt beslut (s. 5) att Miljö- och byggnadsnämnden erhållit tillräcklig information för att kunna utreda ärendet och Länsstyrelsen menar då att ärendet är tillräckligt utrett. Klaganden menar att även om nämnden har en hel del information så har den inte utrett ärendet tillräckligt väl då den inte har gjort en så pass djuplodande analys av informationen som ärendet kräver; nämnden har inte gjort någon självständig riskbedömning och inte heller har den begärt någon vattenutredning. Således har nämnden inte fullgjort sin skyldighet att utreda ärendet tillräckligt noggrant, vilket inte heller Länsstyrelsen har gjort.

De kriterier som måste beaktas i bilaga 2 till förordningen (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar är:

- a) projektens karaktäristiska egenskaper
- b) projektets förening med andra projekt
- c) projektets utnyttjande av mark, vatten och andra resurser
- d) projektets alstrande av avfall

e) föroreningar och störningar

f) risken för olyckor, särskilt när det gäller de ämnen och den teknik som har använts.

Då projektet, i enlighet med punkt b ovan, är starkt kopplat till utvinning av naturgas ges kod 11.20 istället för 13.70, vilket innebär utvinning istället för djupborrning. Syftet med den nu ansökta borringen är att utvinna naturgas vilket strider mot tanken om en miljömässigt hållbar utveckling. Hela projektet syftar till framtida utvinning, och dessutom har Shell ansökt om att få genomföra provborrningar i Hörby respektive Tomelilla kommun, vilka även de måste tas i beaktande i enlighet med punkt b, ovan. Således rör det sig inte om en enskild provborrning, utan om ett mer omfattande projekt som omfattar tre eller möjligen fler provborrningar och som är ett första steg till en storskalig utvinning av gas. Att det rör sig om ett större projekt bekräftas av Shell som i sitt överklagande till Länsstyrelsen av Ystad-Österlenregionens miljöförbunds beslut anför att ”Arbetena utgör en del av ett större undersökningsprogram som berör flera kommuner” (s.7). Således medger Shell att provborringen utgör en del av ett större projekt och därför måste provborringen i Ry bedömas som en del av detta större undersökningsprogram som syftar till en framtida utvinning. Klaganden vill erinra om att Shells båda prospekteringstillstånd omfattar 20 % av Skånes yta och berör ett 20-tal kommuner. Prospekteringstillstånden omfattar en yta av 255 973 hektar och är det näst största prospekteringstillståndet i landet (enligt Bergsstatens årsrapport för 2008). ”

Miljöorganisationers talerätt i miljöfrågor

1998 signerade Sverige Århuskonventionen ”konventionen om tillgång till information, allmänhetens deltagande i beslutsprocesser och tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor”. Sverige ratificerade konventionen våren 2005.

Konventionen och de EG-direktiv som följt syftar till att säkerställa en god miljö och uthållig utveckling genom att förstärka de demokratiska möjligheterna i beslutfattandet kring miljöfrågor. Konventionens ingress erkänner det faktum att icke-statliga organisationer kan spela en viktig roll vid miljöskydd. Föreningen Heaven or sHell bildades som ad-hoc förening kring frågan om utvinning av fossilgas i Skåne, vilket i den internationella debatten om miljödemokrati anses vara värdefullt då dessa miljöorganisationer har möjligheten att även agera rättsligt i och med att det kan föra talan för allmänna miljöintressen. Klagandens syfte är att genom sina kunskaper i ärendet och sin överklagan bidra till ett väl underbyggt beslut i Århuskonventionens anda och yrkar enligt konventionskravet i artikel 9 tillgång till rättslig prövning.

Avvisandet av klagandes överklagan strider även mot art. 8 i Århuskonventionen som utgår från grundsynen att miljön tillhör allmänheten och att kvaliteten på beslutfattandet förbättras genom ökad transparens i systemet.

Klaganden vill erinra om att Europeiska unionens domstol i dom den 15 oktober 2009 i mål C-263/08 har utökat föreningars rätt att väcka talan.

Betydelsefullt i detta sammanhang är även Europakonventionens (EKMR) bestämmelser om tillgång till en rättvis rättegång, art. 6 vilka innebär att alla som berörs av ett betungande myndighetsbeslut skall ha möjlighet att få beslutets laglighet prövat i domstol.

Interimistiskt förbud av verksamheten

Klaganden anser att det är av största betydelse för säkerställningen av miljölagstiftningens mål att en djupgående undersökning av verksamhetens konsekvenser för miljön görs innan denna sätts igång. Shell Exploration and Production AB har den 18 januari 2009 lämnat in en tilläggsanmälan till Hörby kommun vilken visar stora förändringar för den planerade verksamheten. Kommunens miljönämnd anser att ”anmälan innehåller dock förändringar som gör att en ny prövning måste göras” (Dnr: 2010-000080) och bereder Heaven or sHell samt närboende möjlighet till yttrande i ärendet senast den 11 februari 2010, vilket i sig uttrycker att Miljönämnden, alltså tillsynsmyndigheten, ser Heaven or sHell som part i målet. Klaganden hävdar att det för rättssäkerhetens skull måste innebära att ett interimistiskt förbud uttalas omedelbart.

Skäl för prövningstillstånd

Skälet för att prövningstillstånd ska beviljas är att det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas då organisationers rätt att överklaga ansökningsmål - som borde vara tillståndsmål - enligt miljöbalken är oklar. Mot bakgrund av vad som anförts som grund för överklagandet förekommer även i övrigt anledning till ändring i det slut som miljödomstolen kommit till. Klaganden anser även att det till följd av verksamhetens mycket speciella art och omfattning föreligger synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Tomelilla 2010-02-02

Göran Gustafson (för Heaven or sHell)